

TOERSKIËN IN SCHOTLAND

Schotland is niet erg sneeuwzeker, de munro's worden zo goed als altijd omhelsd door een dik wolkendek en het kan er stevig waaien.

De zelfverzorgingshutjes, bothies, zijn spartaans en zonder verwarming. Deze informatie weerhield Hugo van der Sluys en Sylvia Brinkman er niet van te gaan toerskiën in de Cairngorm.

TEKST: HUGO VAN DER SLUYS EN SYLVIA BRINKMAN
FOTO'S: HUGO VAN DER SLUYS

Bij aankomst in Braemar breekt het vakantiegevoel door. De sfeer van de authentieke gebouwen brengt ons in een Schotse stemming. Verhalen over koningen en veldslagen worden voorstelbaar. Zo was het in Braemar dat een dienstmeid van King Malcolm de bijbel van Queen Margaret in de rivier Dee liet vallen. Hoewel het boek rijk was gedecoreerd met goud, juwelen en vergulde figuren, werd het wonderwel onbeschadigd teruggevonden. Het boek kreeg de naam Magische Bijbel en is nog steeds te zien in de Bodleian bibliotheek in Oxford.

Het is schitterend weer als we de volgende dag de bergen intrekken. We lopen over de heide van sneeuwveldje naar sneeuwveldje. Een van de dagjesmensen maakt de opmerking "A nice day for walking on skies" waarmee hij de prangende vraag of een wandeltocht door dit gebied niet veel praktischer is, stevig inwrijft. We hebben juist de Cairngorm gekozen omdat de kans op goede sneeuwcondities hier het grootst zou zijn. Bijkomende voordelen zijn de steilte van de hellingen en het ontbreken van grote hoeveelheden keien, zodat het gebied geschikt is voor mooie afdalingen. Naarmate we hoger komen, ligt er gelukkig meer sneeuw en zijn wij op onze ski's in het voordeel. Alle dagjestoeristen achter ons latend, bereiken we Corrour Bothy. Bij het betreden van de hut druipet de teleurstelling van Sylvia's gezicht. Het is er smerig. Je hoopt toch stiekem dat de hut nog enige vorm van comfort biedt. We moeten dan ook aan het idee wennen dat we hier twee nachten zullen verblijven. Veel tijd hebben we echter niet want voor het donker

wordt, moeten we klaar zijn met eten en onze voorbereiding getroffen hebben voor de nacht en de volgende dag. De drankflessen worden gevuld met kokend water en fungeren zo als kruik. Een gouden greep waardoor je weer warme voeten krijgt.

LONENDE DAG

's Morgens geeft de barometer een drukdaling van 14 millibar aan. Zoveel! We kunnen het niet geloven. We vermoeden dat de batterijen het laten afweten als gevolg van de kou. Buiten ligt een verse laag sneeuw en het zicht is beperkt. Voor vandaag staat de beklimming van de markante top Gairn Toul (1291 m) op het programma. Als de mist iets optrekt besluiten we te vertrekken. Via Coire Odhar proberen we een hoger

gelegen plateau te bereiken. Naarmate we meer op hoogte komen, wordt het steiler. Het gebruik van harsijzers is al snel onvermijdelijk. Voor de laatste 170 meters binden we de ski's op de rugzak en doen we onze stijgieters onder. Vanaf het plateau is het een eenvoudige klim naar de top, maar niet onder de door het weerbulletin omschreven *white out conditions*. Terug dus maar. Dankzij de verse sneeuw worden we beloond met een schitterende skiafdaling tot aan onze bothy. Met een kop thee van water uit de Dee genieten we nog wat na op het terras. Whiskystokerijen gebruiken dat water ook, dus dat zal wel goed zijn.

De overschrijding van de Ben Macdui is de langste tocht van deze tour. Het weer kan gedurende

een dag sterk veranderen; we hebben afgesproken dat we, ook onder slechte weercondities, proberen om ons eerste *point of no return* te bereiken. We vertrekken vroeg en staan geheel volgens planning 3 uur en 20 minuten later op de col, 74 meter onder de top van MacDuff's Hill. Alles om ons heen is wit en we besluiten dan ook om de top te laten voor wat hij is. We hebben allebei nog steeds een goed gevoel over de te volgen route en besluiten om door te gaan. Door het gebrek aan contrast moeten we heel voorzichtig afdalen. Continu prik ik met mijn skistok in de sneeuw voor me om er zeker van te zijn dat we niet per ongeluk aan de rand van de Coire zijn aangekomen. De lange haren van Sylvia, die onder haar bivakmuts uitkomen, staan verwaaid en stijf bevroren in de wind. Bij het afdalen ver-

Vermomd door sneeuw en ijs lijken bomen in de mist net mensen.

betert het zicht langzaam. Nadat we het bevroren meer zijn gepasseerd wordt zelfs skiën een optie.

GEDAANTES IN DE SNEEUW

Die nacht jaagt de wind nog harder dan daarvoor om de bothy. Het geluid van de sneeuw die tegen het dak waait klinkt als een stevige hoosbui. Dit verleidt ons niet om op te staan. We kunnen door de sneeuwbloemen op de ruiten niet veel zien. Ook als we wat ijs wegkrabben zien we niet veel meer dan mist en sneeuwkrystallen die, gemarteld door de wind, voorbij jagen. Door een

op naar Bainn Mheadhoin.

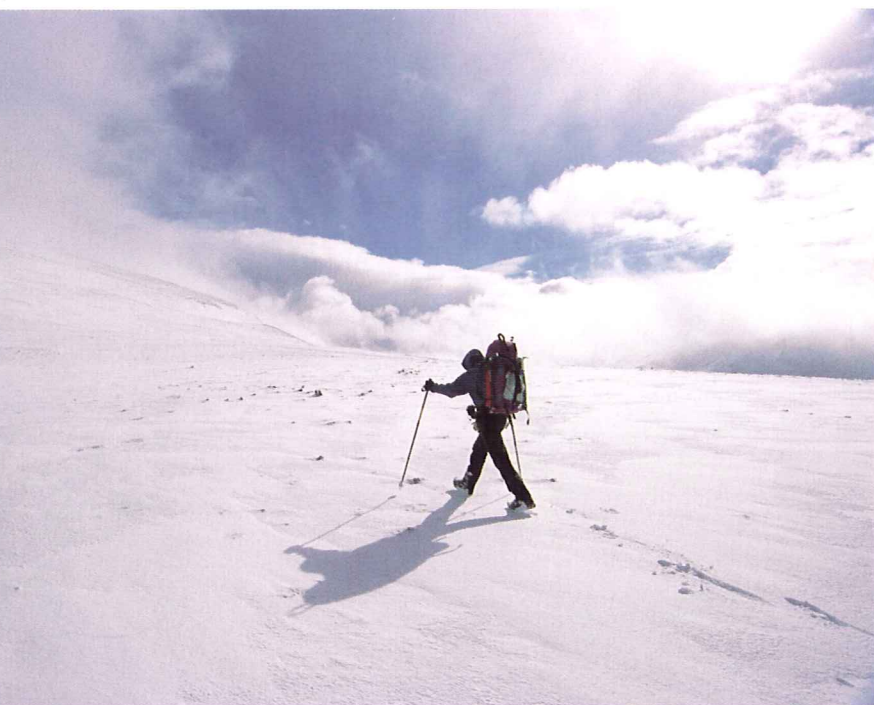

Foto: P. Tomkins/VisitScotland/Scottish Viewpoint

toenemende sanitaire noodzaak besluit ik toch op te staan en mij te onderwerpen aan de elementen. Daarbij worden de billen grondig gesneeuwstraald en het wc-papier op alle mogelijke manieren gevouwen. Het heeft mijn bilnaad niet kunnen bereiken. We hopen op *four seasons in one day* en besluiten toch te vertrekken. Sylvia heeft door de windvlagen moeite om overeind te blijven. Eenmaal bij het meer aangekomen, biedt een grote steen beschutting. Zodra we aankomen plopt een vogel uit de sneeuw. Het is vermoedelijk een ptarmigan die in de winter geheel wit wordt en zich nog goed kan handhaven onder arctische omstandigheden. Voor deze dag staat de Bainn Mheadhoin op het programma. Er is weinig van te zien, dus zullen we het volledig moeten hebben van onze hoogtemeter, kaart en kompas. In de voorbereiding hebben we deze routes volledig uitgewerkt door voor elk deeltraject de afstand, richting, hoogte en verwachte tijdsduur te bepalen. Zonder deze voorbereiding zouden we niet zo ver zijn gekomen. Daarnaast biedt de GPS extra ondersteuning bij het bepalen van onze positie en de te

lopen richting. Onderweg wegen we continu af of we moeten terugkeren, kiezen voor een alternatieve route of de geplande route moeten blijven volgen. Op de top van de Bainn Mheadhoin aangekomen zien we niet veel meer dan een met ijs afgezet rotsblok. Onder deze mistige omstandigheden maakt dit een surrealistische indruk op ons. Bij goed zicht zouden we nu door de poedersneeuw met een schitterend panorama naar beneden kunnen skiën. De realiteit is dat we met Stemmbogen, Schrägfahrt, Stemmbogen..., moeten afdalen. Bij het laatste deel van de helling trekt de mist enigszins op. Dit komt ons goed uit omdat we tussen de rotsen door over een helling van 42 graden onze route moeten bepalen. Eenmaal beneden bij de rivier aangekomen valt de spanning van ons af. Tijd voor een lunchpauze. Genietend van de omgeving drinken we onze thee en eten we een mueslireep.

AANGEKLOPT

De Fords of Avon, waar we overnachten, is zo'n twee uur lopen van ons verwijderd. Onderweg komen we voetstappen tegen. Deze moeten relatief vers zijn omdat ze door de continu aanwezige wind snel verdwijnen. Enige tijd later denk ik in de verte een aantal personen in de mist te kunnen onderscheiden. Het zicht wordt echter door de mist direct daarop weer ontnomen. Nadat ik een grote steen aanzie voor onze ford houd ik het erop dat het geen mensen waren maar 'bewegende' stenen. Door vermoeidheid en de mystieke omgeving kun je van alles inbeelden. Fords of Avon is niet eenvoudig te vinden. In het landschap is het niet meer dan een sneeuwwhoop zoals er zoveel zijn. Als het niet lukt, zullen we een bivak moeten graven, spookt het door mijn hoofd. Nadat we een met sneeuw bedekt riviertje oversteken komen we dankzij de GPS bij ons onderkomen uit. De deur moet grotendeels uitgegraven worden waarbij onze lawineschep goede diensten bewijst. Binnen is het aardedonker. We steken onze vier grafschaarsjes aan en het wordt al een stuk gezelliger. Nu nog water halen voor een kop warme soep.

De brander staat al even gezellig te snorren op het moment dat er wordt aangeklopt. Snel staat het vol met drie stoere mannen van het rescue-team. Ze zijn op zoek naar twee deelnemers van een internationale bergsportconferentie. Afgelopen nacht zijn zij niet teruggekeerd van het ijsklimmen. Wij vertellen over de voetsporen en de personen die we mogelijk gezien hebben. Door de grote hoeveelheden versgevalen sneeuw en het slechte zicht is het niet mogelijk om met sneeuwscooters of een helikopter te gaan zoeken. Ze zijn daarom met sneeuwschoenen het gebied ingetrokken. Het lopen heeft ze duidelijk vermoeid. Ze zijn dan ook zeer content met de warme soep die we ze kunnen aanbieden. Ze besluiten het zoeken te staken. De bewoonde wereld zullen ze pas tegen middernacht bereiken.

VERBONDENHEID

De volgende ochtend is de lucht tegen elke verwachting in diep blauw van kleur. De omgeving is zo schitterend dat dit moment alleen al de tocht de moeite waard maakt. Ontbijt en voorbereiding voor vertrek doen we vanwege de koude zoveel mogelijk vanuit onze slaapzak. Op het water in de pan zit alweer een dikke ijslaag. Na het zetten van een kop thee is de ruimte net een Turks stoombad.

Vanaf de top van de Cairn Gorm is het mogelijk om via een bergrug op eenvoudige wijze nog twee andere toppen te beklimmen om vervolgens via een mooie route af te dalen. De helling van de Cairn Gorm is vooral in het begin behoorlijk steil. Met de massale sneeuwval van de afgelopen dagen hebben we op dit punt rekening te houden met lawinegevaar. De sneeuwvlokken zijn bij het neerdalen door de harde wind in duizenden afzonderlijke sneeuwkrystallen uiteengeslagen. Op een windluwe plek dwarrelen ze op de grond. Een stuifneeuwlaag kan vele tientallen centimeters tot ruim een meter dik zijn. Door de slechte hechting is een geringe belasting al voldoende aanleiding voor een spontane Schneebrettlawine, weten we. Op plaatsen waar de sneeuw is weggewaaid, is de helling juist weer uitzonderlijk stabiel. Deze proberen we dan ook zoveel mogelijk op te zoeken. Tijdens de klim zien we de hemel betrekken. Bij slecht zicht is het te riskant om de route over de bergkam te lopen. Onderweg naar de top besluiten we daarom dat we vanaf het hoogste punt zullen afdalen zodat we in het skigebied uitkomen. De laatste meters naar de top lopen we hand in hand in een ondertussen knetterharde wind waarbij onze adem letterlijk wordt afgesneden. Met het gevoel van verbondenheid en voldoening is dit voor ons het einde van deze tocht. Een paar honderd meter onder ons bevindt zich een geheel andere wereld: die van de skipiste. We dalen af en zoeken

ken de beschutting op van het skirestaurant waar we ons te goed doen aan warme chocolade. Hoe verleidelijk comfort ook kan zijn tijdens ontberingen, eenmaal in de bewoonde wereld verlangen we na tien minuten al weer naar de ongereptheid van de bergen.

De sneeuw op de piste is werkelijk perfect. We dalen af en nemen de bus naar Avimore en zoeken onderdak. De volgende ochtend aan het ontbijt ontmoeten we twee Schotse jongens. Zij willen die dag gaan skiën in Glenshee. Omdat ze via Braemar daarnaartoe reizen vragen we of we kunnen merijden. Even later zitten we in de landrover. Voor het echte Rovergevoel zijn er wel twaalf startpogingen nodig, maar dan ben je ook stijlvol onderweg.

Door deze lift hebben we bijna een hele dag over. De eerste whiskystokerij die we tegenkomen is die van Tomintoul, waar we een persoonlijke rondleiding krijgen. Wij vertellen op onze beurt hoe het gegaan is met het *rescue-team*, wat ons een glas van de 28 jaar oude whisky oplevert. Gezien de prijs een *once in a lifetime experience*. De smaak doet echter naar meer verlangen. Het BBC-nieuws meldt 's avonds dat de twee berggidsen per helikopter zijn opgepikt bij een bothy. We concluderen dat de voetsporen en de gedaantes van deze gidsen moeten zijn geweest. Ze hebben de rivier gevolgd in een richting waarbij het dagen zou duren voor ze in de bewoonde wereld zouden komen. Doordat ze Fords of Avon niet hebben zien liggen zijn ze bij de volgende bothy uitgekomen. Zo zie je maar weer: you have to prepare yourself, even when you are a guide! ■

Ontbijt in Fords of Avon.

LINKS

- home.tiscali.nl/toerskien/Bibliotheek_Schotland.htm
- Toerskien.nl
- Met een link naar het BBC-nieuws item over de vermiste gidsen.
- Een filmverslag van tocht, foto's en achtergrondinformatie.
- Mogelijkheid tot het aanvragen van een toerplan.
- www.buitensport-schotland.nl
- Nederlandse site met veel informatie over Schotland.
- www.mountainbothies.org.uk
- Bothies Organisation (MBA)
- walking.visitscotland.com/munros/cairngorms
- Beklimmingen van de munro's door het Schots Verkeersbureau
- wildlife.visitscotland.com
- Flora en fauna in Schotland

- www.sais.gov.uk Lawineberichten
- www.mwis.org.uk
- Mountain Weather Information Service
- www.mountaineering-scotland.org.uk
- Mountaineering council of Scotland
- www.cmr.org.uk
- Cairngorms Mountain Rescue Team

LITERATUUR

- *Ski Touring in Scotland*, Angela Oakley, Cicerone Press, 1991
- *Ski Mountaineering in Scotland*, Donald Bennet en Bill Wallace, Scottish Mountaineering Club, 1987
- Beide boeken worden niet meer verkocht, maar kunnen wel via de NKBV-bibliotheek of bij Toerskien.nl geleend worden.

KAARTEN

- Ordnance Survey Explorer (1:25.000), blad 404 Braemar, Tomintoul & Glen Avon
- Onder de naam Anquet Technology is dezelfde kaart op CD verkrijgbaar. Handig in combinatie met een GPS. de Cd is overigens alleen geschikt voor PC's en niet voor MAC's.

TOERPLAN

Hugo en Sylvia hebben in de voorbereiding op de tocht een toerplan uitgewerkt. Daarin is alle detailinformatie over hun tocht terug te vinden. Geïnteresseerden kunnen dat plan en alle aanvullende informatie via de site toerskien.nl aanvragen. Voor het doorrekenen van de Marschskizze is gebruik gemaakt van een spreadsheet die je hier ook kunt vinden.